

بررسی ویژگی‌های روان‌شناختی کارآفرینانه هنجویان هنرستان کشاورزی با تأکید بر رویکرد ویژگی‌ها (مورد مطالعه شهرستان شوشتر)

بهمن خسروی پور^۱، رقیه یوسفی حاجیوند^۲

^۱ استاد گروه ترویج و آموزش کشاورزی، دانشگاه کشاورزی و منابع طبیعی رامین خوزستان

^۲ دانش آموخته کارشناسی ارشد ترویج و آموزش کشاورزی، دانشگاه کشاورزی و منابع طبیعی رامین خوزستان

چکیده

پژوهش حاضر به منظور بررسی ویژگی‌های روان‌شناختی کارآفرینانه‌ی هنجویان هنرستان کشاورزی واقع در شهرستان شوشتر انجام شد. روش پژوهش، توصیفی از نوع پیمایشی و همبستگی بوده است. به‌همین منظور نمونه‌ی آماری ۷۰ نفری از جامعه‌ی ۱۳۶ نفری هنجویان سال سوم تحصیلی با روش نمونه‌گیری تصادفی انتخاب شد. ابزار پژوهش پرسشنامه‌ی محقق‌ساخت در مقیاس لیکرت بود که در شش سطح: میزان تحمل ابهام، توفیق‌طلبی، ریسک‌پذیری، گرایش به خلاقیت، مرکز کنترل درونی و استقلال‌طلبی تهیه شد. روایی پرسشنامه با استفاده از نظر اعضای هیات علمی دانشگاه کشاورزی و منابع طبیعی رامین خوزستان، تأیید و پایایی آن با محاسبه از طریق ضریب آلفای کرونباخ، ۸۴ درصد برآورد گردید. داده‌ها با استفاده از آمار توصیفی و استنباطی تحلیل شد. نتایج پژوهش نشان داد که روحیه‌ی توفیق‌طلبی بیش‌تر هنجویان و پس از آن، میزان تحمل ابهام و استقلال‌طلبی در آن‌ها، نسبتاً بالا بوده است. همچنین روحیه‌ی مرکز کنترل درونی در حد متوسط و رو به بالا ولی خلاقیت در اکثر هنجویان، در حد متوسط و رو به پایین بوده است. نتایج پژوهش همچنین مشخص کرد که سابقه‌ی کاری با ویژگی‌های کارآفرینانه مرتبط نیست؛ اما بین متغیرهای: اشتغال حین تحصیل و ریسک‌پذیری، مرکز کنترل درونی و رضایت از کسب و کار با احتمال ۹۵ درصد رابطه‌ی آماری معنی‌داری وجود دارد.

واژه‌های کلیدی: هنجویان، ویژگی‌های روان‌شناختی کارآفرینانه، رویکرد ویژگی‌ها، هنرستان کشاورزی شوشتر

۱- مقدمه

زمان زیادی از ورود اصطلاح کارآفرینی به ادبیات علمی جهان نمی‌گذرد اما بی‌تردید هیچ مفهومی به اندازه‌ی کارآفرینی و هیچ فردی به اندازه‌ی کارآفرین در ایجاد و بسط تمدن بشری سهم نداشته است (کیا، ۱۳۸۲). در دنیای کنونی، با توجه به پیشرفت‌های علمی و فنی که در سطح جهانی به‌طور وسیعی در حال وقوع است، افراد و سازمان‌ها برای سازگاری با این شرایط باید دائماً قابلیت‌های رقابت‌پذیری خود را افزایش دهند که در این راستا بسیاری از صاحب‌نظران، پرورش و توسعه‌ی قابلیت‌های کارآفرینی افراد و سازمان‌ها را به‌عنوان عوامل کلیدی موفقیت و ماندگاری در عرصه‌ی بازارهای رقابتی امروزی در سطوح ملی و بین‌المللی می‌شمارند (هیزر و رندر، ۲۰۰۱).^۱ کارآفرینی عبارت است از فرآیند ایجاد ارزش از راه تشکیل مجموعه منحصر به فردی از منابع به منظور بهره‌گیری از فرصت‌ها که منجر به ایجاد رضایت مندی و مصرفی محصول یا خدمت جدید به جامعه می‌گردد (خسروی‌پور و همکاران، ۱۳۹۵). فرد کارآفرین با ایده‌های نو، خلاق و شناسایی فرصت‌های جدید، با بسیج منابع به ایجاد کسب و کارهای نو، سازمان‌های نوآور و رشد‌یابنده مبادرت می‌ورزد. این امر توأم با پذیرش خطرات است ولی اغلب منجر به معرفی محصول یا ارائه‌ی خدمت به جامعه می‌شود. بنابراین کارآفرینان عوامل تغییر هستند که گاهی موجب پیشرفت‌های حیرت‌انگیز نیز شده‌اند (روزبه، ۱۳۸۹).

در دهه‌های اخیر، توجه به کارآفرینی در محافل آموزشی ملل دنیا مخصوصاً کشورهای جهان سوم، اهمیت زیادی یافته است که هدفی غایی آن، خلاق شدن جوانان و کسب مهارت‌های لازم مانند مهارت مدیریت و بازاریابی می‌باشد (احمدپور داریانی، ۱۳۸۲؛ لنداستروم، ۲۰۰۵).^۲ در کشور ایران نیز یکی از علل مهمی که توجه به کارآفرینی را بین دانش‌آموزان، هنرجویان و دانشجویان مهم ساخته است، معضل بیکاری است که کشور با آن، سخت دست در گریبان است؛ به‌طوری‌که به‌نظر می‌رسد پرورش افراد کارآفرین و تفکر خوداشتغالی به‌عنوان راه‌حل‌های مقتضی از طرف سیاست‌گذاران و مدیران اقتصادی کشور مورد توجه قرار گرفته است (بدری و همکاران، ۱۳۸۴).

در خصوص ویژگی‌های شخصی (روان‌شناختی، اجتماعی و مهارتی) کارآفرینان، از اوایل دهه‌ی ۱۹۵۰ مطالعات گسترده‌ای صورت گرفته است. با وجود این به لحاظ پیچیدگی این ابعاد موجب شده است تا اغلب ویژگی‌های عمومی معرفی شده برای این گروه از افراد به‌عنوان نشانه‌های کارآفرینی (و نه علت و عامل کارآفرینی) قلمداد شود (حسن‌مرادی، ۱۳۸۵). نویسندگان بسیاری طی پژوهش‌های متعدد برای توسعه‌ی کارآفرینی در جوامع مختلف، ویژگی‌های شخصی کارآفرینان را در دو رویکرد ویژگی‌ها و رفتاری دسته‌بندی نموده‌اند:

- رویکرد ویژگی‌ها: این ویژگی‌ها و قابلیت‌های کارآفرینان، روان‌شناختی هستند که به این نوع رویکرد که به دنبال تبیین ویژگی‌های شخصیتی است، رویکرد ویژگی‌ها گفته می‌شود. در این رویکرد، فرض می‌شود که یک ویژگی، صفت نسبتاً پایدار و بادوامی است که آثار قدرتمندی را بر رفتار خواهد داشت (چل، ۲۰۰۸).^۳ از جمله‌ی این ویژگی‌ها می‌توان به: میزان تحمل ابهام، توفیق‌طلبی، اعتماد به نفس، ریسک‌پذیری، خلاقیت و نوآوری، کانون کنترل درونی، آرمان‌گرایی، آینده‌نگری، استقلال‌طلبی و نظیر آن‌ها اشاره کرد (اکهومیا، ۲۰۰۱؛ بورچ، ۲۰۰۷).^۴ در واقع این رویکرد، سعی در شناسایی توانایی‌های بالقوه‌ی کارآفرینان از طریق ارزیابی قابلیت‌های شخصی، ویژگی‌های شخصیتی و انگیزه‌های کارآفرینانه دارد (هاس و لاتن‌چلاجر، ۲۰۱۰).^۵

¹ Heizer & Render, 2001

² Landstrom, 2005

³ Chell, 2008

⁴ Okhomiya, 2001

⁵ Burch, 2007

⁶ Hass & Lautenschlager, 2010

- رویکرد رفتاری: رویکرد دوم، رویکرد رفتاری است که بر فعالیت‌های افراد کارآفرین اشاره دارد؛ مانند کارگروهي، بازاریابی، تصمیم‌گیرندگی، برنامه‌ریزی، ایجاد کننده‌ی سود از کسب و کار و غیره (جهانگیری و کلانتری، ۱۳۸۷؛ کالکان و کای‌گوسوز، ۲۰۱۲).

واگنر و استرن‌برگ (۲۰۰۴)^۱، نجفی و همکاران (۱۳۸۲) و نیز پرداختچی و شفیع‌زاده (۱۳۸۵)، ویژگی‌های شخصی و روان‌شناختی فرد کارآفرین را: توفیق‌طلبی، ریسک‌پذیری، استقلال‌طلبی، کنون کنترل درونی، تحمل ابهام و گرایش به خلاقیت و نوآوری بیان نمودند و این‌ها را بر موفقیت و شکست فرآیند کارآفرینی مؤثر دانستند. عزیز (۱۳۸۲) در بررسی بروز و پرورش کارآفرینی در دانشجویان سال آخر کارشناسی و کارشناسی‌ارشد دانشگاه شهید بهشتی نتیجه گرفت که بین متغیرهای اعتقاد به کنترل درونی، انگیزه‌ی پیشرفت، ریسک‌پذیری، استقلال‌طلبی و خلاقیت دانشجویان با کارآفرینی آنان، رابطه‌ی معنی‌داری وجود دارد.

ادهمی (۱۳۸۳) به مطالعه‌ی ویژگی‌های کارآفرینی مدیران ارشد صنایع غذایی اصفهان پرداخت و نتیجه گرفت که استقلال‌طلبی، پشتکار، هدف‌گرایی، تجربه‌ی کاری، توفیق‌طلبی، رقابت، نوآوری، تحصیلات، ابتکار و خلاقیت در آن‌ها بالاتر از میانگین بوده است.

بدری و همکاران (۱۳۸۴)، در مقاله‌ی خود به این نتیجه رسیدند که قابلیت‌های کارآفرینی دانشجویان در زمینه‌ی استقلال‌طلبی، کنترل درونی، انگیزه‌ی پیشرفت و خلاقیت، بالاتر از حد میانگین بوده اما نمرات ریسک‌پذیری از متوسط نمره‌ی معیار، پایین بوده است.

عبدالملکی و همکاران (۱۳۸۶) در پژوهش خود به این نتیجه رسیدند که متغیرهای جنس، سن و سطح تحصیلات در میزان کارآفرینی تأثیر دارند.

واحدی و همکاران (۱۳۸۸)، در بررسی ویژگی‌های کارآفرینانه‌ی دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد ایلام به این نتیجه رسیدند که روحیه‌ی تحمل ابهام، توفیق‌طلبی، ریسک‌پذیری، خلاقیت و کنترل درونی در بین دانشجویان در سطح بالا ولی روحیه‌ی استقلال‌طلبی در سطح پایین بوده است.

آقاجانی و گنجه‌خور (۱۳۸۹) در مطالعه‌ی خود با عنوان «تبیین نقش ویژگی‌های روان‌شناختی کارآفرینان بر فرآیند کارآفرینی مستقل (کارآفرینان استان مازندران)»، به این نتیجه رسیدند که به ترتیب: استقلال در کار، خلاقیت و نوآوری، خطرپذیری، اراده و پشتکار، کنترل درونی و روحیه‌ی یادگیری، بیش‌ترین اثرگذاری را بر فرآیند کارآفرینی مستقل داشته بودند.

هزارجریبی و ابراهیمی (۱۳۸۹) در بررسی و مقایسه‌ی رابطه‌ی بین ویژگی‌های کارآفرینی شاغلین سازمانی و رضایت شغلی به این نتیجه رسیدند که کنترل درونی، توفیق‌طلبی و اعتماد به نفس در بیش‌تر کارکنان در حد بالا بوده اما خلاقیت و نوآوری در حد متوسط و نسبت به سایر شاخص‌ها، در سطح پایین‌تر می‌باشد. همچنین آن‌ها در پژوهش خود به این نتیجه رسیدند که همبستگی نسبتاً قوی بین ویژگی‌های کارآفرینی و رضایت شغلی وجود دارد.

خسروی پور و همکاران (۱۳۸۷) در پژوهش خود به این نتیجه رسیدند که موثرترین ویژگی‌های روان‌شناختی در توانمندی کارآفرینانه دانشجویان، توفیق‌طلبی، استقلال‌طلبی، مسئولیت‌پذیری و ریسک‌پذیری است و در بعد جامعه‌شناختی نیز تحصیلات فرد، تجربه‌ی شغلی و نارضایتی در کارآفرینی دانشجویان موثرند.

احمدی و همکاران (۱۳۹۱) در بررسی تأثیر عوامل فردی و محیطی بر رفتار کارآفرینانه‌ی دانشجویان دانشگاه کردستان به این نتیجه رسیدند که عوامل محیطی بر ویژگی‌های کارآفرینانه‌ی دانشجویان تأثیرگذار است. دانشجویانی که اقدام به راه‌اندازی شرکت کرده بودند، ادراک مثبتی از محیط آموزشی خود دارند و ویژگی‌های کارآفرینانه‌ای مانند توفیق‌طلبی، خلاقیت و کنترل درونی در آن‌ها به میزان زیادی بالا می‌باشند.

¹ Kalkan & Kaygusuz, 2012

² Wanger & Sternberg, 2004

راشید (۲۰۰۰)^۱ در تحقیق خود که بر روی دو گروه آزمایشی از دانش‌آموزان انجام داد، دریافت که گروهی که مورد آموزش‌های خاص کارآفرینی قرار گرفتند، به نحو قابل ملاحظه‌ای نمرات بالاتری را در انگیزه‌ی پیشرفت، مرکز درونی، خلاقیت و عزت نفس به خود اختصاص دادند.

همچنین هوارد (۲۰۰۴)^۲ در پژوهشی تحت عنوان «تأثیر توسعه‌ی قابلیت‌های کارآفرینی بر شکل‌گیری کارآفرینی» بر روی ۴۵۰ نفر از دانش‌آموزان به این نتیجه دست یافت که رابطه‌ی مستقیمی بین قابلیت‌های انگیزه‌ی پیشرفت، استقلال‌طلبی، خلاقیت، ریسک‌پذیری، عزم و اراده و توانایی‌های افراد کارآفرین وجود دارد.

بنابراین با توجه به این که امروزه در ایران یکی از چالش‌های پیش روی فارغ‌التحصیلان کشاورزی مخصوصاً هنرجویان این بخش، عدم توانایی آنان در راه‌اندازی کسب و کار است و آمار فارغ‌التحصیلان بیکار رشته‌های کشاورزی نیز مؤید این مطلب است (سلیمانی و زرافشانی، ۱۳۸۹)، لذا بررسی ویژگی‌ها و قابلیت‌های کارآفرینی و همچنین آموزش آن در هنرستان‌ها می‌تواند عرصه‌ی خوبی برای انجام تحقیقات متنوع جهت شناسایی قابلیت‌های کارآفرینی در هنرجویان و طراحی راهکارهای مناسب برای افزایش این ویژگی‌ها در آن‌ها باشد. در همین راستا مقاله‌ی حاضر با استناد به رویکرد روان‌شناختی ویژگی‌ها و با هدف کلی «بررسی ویژگی‌های روان‌شناختی کارآفرینانه بین هنرجویان هنرستان‌های کشاورزی شهرستان شوشتر»، قصد دارد ویژگی‌های روان‌شناختی هنرجویان هنرستان کشاورزی شهرستان شوشتر را در شش ویژگی شخصی روان‌شناختی کارآفرینانه (تحمل ابهام، توفیق‌طلبی، ریسک‌پذیری، گرایش به خلاقیت، مرکز کنترل درونی و استقلال‌طلبی) بررسی نماید؛ بنابراین سؤالات پژوهشی شامل:

- وضعیت شش ویژگی کارآفرینانه (تحمل ابهام، توفیق‌طلبی، ریسک‌پذیری، گرایش به خلاقیت، مرکز کنترل درونی و استقلال‌طلبی) در هنرجویان چگونه است؟
- آیا بین سابقه‌ی کار و ویژگی‌های ۶ گانه‌ی کارآفرینانه‌ی هنرجویان، رابطه وجود دارد؟
- آیا بین اشتغال حین تحصیل و ویژگی‌های ۶ گانه‌ی کارآفرینانه‌ی هنرجویان، رابطه وجود دارد؟
- آیا بین رضایت از کسب و کار و ویژگی‌های ۶ گانه‌ی کارآفرینانه‌ی هنرجویان، رابطه وجود دارد؟

۲- روش تحقیق

این تحقیق به روش پیمایشی و از نوع همبستگی انجام شده است. جامعه‌ی آماری این مطالعه، شامل ۱۳۶ نفر از هنرجویان سال سوم هنرستان کشاورزی شهرستان شوشتر بود که در گروه‌های (امور زراعی و باغی، ماشین‌آلات، غلات، زراعت گیاهان علوفه‌ای، مرغ‌داری، پرورش قارچ و صنایع غذایی) بودند. به ترتیب حجم جامعه، (۱۳۶) نفر بوده است که حجم نمونه با استفاده از جدول کرجسی و مورگان ۳ و روش نمونه‌گیری تصادفی، (۷۰) نفر محاسبه گردید. جهت جمع‌آوری اطلاعات نظری پیرامون ویژگی‌های روان‌شناختی کارآفرینان، از مطالعات اسنادی و کتابخانه‌ای استفاده شد. همچنین بر مبنای این ادبیات پژوهشی، پرسشنامه‌ای جهت گردآوری داده‌ها و اطلاعات مورد نظر در شش سطح (تحمل ابهام، توفیق‌طلبی، ریسک‌پذیری، گرایش به خلاقیت، مرکز کنترل درونی و استقلال‌طلبی) تهیه گردید. داده‌ها پس از جمع‌آوری وارد نرم‌افزار SPSS شدند و از طریق آزمون‌های توصیفی، همبستگی و آزمون‌های مقایسه میانگین مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند.

۳- یافته‌های تحقیق

جامعه‌ی آماری مورد مطالعه در این تحقیق، شامل هنرجویان سال سوم هنرستان کشاورزی در شهرستان شوشتر می‌باشد که جمعاً (۱۳۶) نفر بودند. پرسشنامه‌های جمع‌آوری شده به تعداد (۷۰) نفر از نمونه‌ی آماری بود. مطابق جدول ۱، ۵۱ نفر (۷۳)

¹ Rasheed, 2000

² Howard, 2004

³ Krejcie and Morgan

درصد)، کمتر از میانگین (۱۸ سال)، سن داشتند و ۱۹ نفر (۲۷ درصد)، بالای میانگین، سن داشتند. کمترین سن مربوط به هنرجویان، ۱۶ سال (برای ۳ نفر) و بیشترین سن، ۲۱ سال (برای ۲ نفر) بوده است. ۲۵ نفر (۳۶ درصد) از هنرجویان نمونه، ساکن شهر و ۴۵ نفر (۶۴ درصد) ساکن روستا بودند. از بین افراد نمونه، تنها ۱۷ نفر (۲۴ درصد) سابقه‌ی کار در گذشته را داشتند و ۵۳ نفر دیگر (۷۶ درصد) این سابقه را نداشتند. همچنین ۳۸ نفر از پاسخگویان (۵۴ درصد)، حین تحصیل، مشغول به کار شدند و ۳۲ نفر دیگر (۴۶ درصد) نیز بیکار بودند. در بین افراد مشغول به کار، ۲۴ نفر (۳۴ درصد) نوع کار با رشته‌ی تحصیلی آن‌ها رابطه داشت و میزان رضایت هنرجویان از کسب و کار خود (آن‌هایی که قبلاً مشغول به کار بودند و یا افرادی که هم‌اکنون حین تحصیل مشغول به کارند) که جمعاً ۴۴ نفر می‌باشند، همان‌طور که در جدول ۲، مشاهده می‌شود در سه طیف (کم-متوسط و زیاد) سنجیده شد که ۸ نفر (۱۱ درصد)، رضایت کمی از کسب و کار خود داشتند و ۷ نفر (۱۰ درصد) رضایت زیاد و ۲۹ نفر (۴۱ درصد) نیز رضایت متوسطی نسبت به کسب و کار خود داشتند.

جدول ۱- توزیع فراوانی و درصد نمونه‌ی آماری پاسخگویان با توجه به سن، محل سکونت، سابقه‌ی کار و اشتغال حین تحصیل

متغیر	سطوح متغیر	فراوانی	درصد
سن	کمتر از میانگین (<۱۸)	۵۱	۷۳
	بیش‌تر از میانگین (>۱۸)	۱۹	۲۷
محل سکونت	شهر	۲۵	۳۶
	روستا	۴۵	۶۴
سابقه‌ی کار	بله	۱۷	۲۴
	خیر	۵۳	۷۶
مشغول به کار حین تحصیل	بله	۳۸	۵۴
	خیر	۳۲	۴۶

جدول ۲- توزیع فراوانی و درصد نمونه‌ی آماری هنرجویان با توجه میزان رضایت از کسب و کار

متغیر	سطوح متغیر	فراوانی	درصد
میزان رضایت از کسب و کار	کم	۸	۱۱.۴
	متوسط	۲۹	۴۱.۴
	زیاد	۷	۱۰.۲
کل	-	۴۴	۶۳

بررسی وضعیت ویژگی‌های روانشناختی کارآفرینانه هنرجویان

در این مطالعه به منظور بررسی وضعیت تحمل ابهام، توفیق‌طلبی، ریسک‌پذیری، گرایش به خلاقیت، مرکز کنترل درونی و استقلال‌طلبی هنرجویان، با توجه به ادبیات نظری پژوهش، گویه‌هایی در شش سطح و در قالب طیف لیکرت (خیلی کم، کم، متوسط، زیاد و خیلی زیاد) در پرسشنامه آورده شد. بر اساس داده‌های جمع‌آوری شده وضعیت این شش متغیر مشاهده در جدول (جدول ۳) می‌شود.

جدول ۳- وضعیت شش ویژگی روان‌شناختی کارآفرینانه‌ی هنرجویان

متغیر	سطوح متغیر (فراوانی/درصد)				
	خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد
میزان تحمل ابهام	۸ (۱۱.۴)	۸ (۱۱.۴)	۲۱ (۳۰)	۱۱ (۱۵.۷)	۲۲ (۳۱.۴)
توفیق‌طلبی	۲ (۲.۹)	۱ (۱.۴)	۱۲ (۱۷.۱)	۲۶ (۳۷.۱)	۲۹ (۴۱.۴)
ریسک‌پذیری	۰	۱۹ (۲۷.۱)	۳۳ (۴۷.۱)	۱۷ (۲۴.۳)	۱ (۱.۴)
گرایش به خلاقیت	۲۱ (۳۰)	۷ (۱۰)	۲۹ (۴۱.۴)	۷ (۱۰)	۶ (۸.۶)
مرکز کنترل درونی	۲ (۲.۹)	۸ (۱۱.۴)	۳۲ (۴۵.۷)	۲۰ (۲۸.۶)	۸ (۱۱.۴)
استقلال‌طلبی	۳ (۴.۳)	۸ (۱۱.۴)	۲۳ (۳۲.۹)	۱۷ (۲۴.۳)	۱۹ (۲۷.۱)

همان‌طور که در جدول سه مشاهده می‌شود در مجموع، میزان توفیق‌طلبی بیش‌تر هنرجویان و پس از آن، میزان تحمل ابهام و استقلال‌طلبی در آن‌ها، نسبتاً بالا بوده است ولی سایر مؤلفه‌ها به‌خصوص ریسک‌پذیری در اغلب هنرجویان در حد متوسط و رو به پایین بوده و تنها یک نفر از آن‌ها، ریسک‌پذیری بسیار بالایی را خود دیده است. گرایش به خلاقیت در اکثر هنرجویان، در حد متوسط و رو به پایین بوده، همچنین اغلب هنرجویان، مرکز کنترل درونی در حد متوسط و رو به بالا داشتند؛ ولی بیش‌ترین متغیر در حد متوسط به متغیر ریسک‌پذیری و پس از آن، مرکز کنترل درونی تعلق دارد.

این نتایج با مطالعات عزیزی (۱۳۸۲) و واحدی و همکاران (۱۳۸۸) در مورد وضعیت متغیر ریسک‌پذیری و خلاقیت و استقلال‌طلبی؛ با نتایج خدمتی (۱۳۷۹)، هوارد (۲۰۰۴) و در مورد وضعیت متغیر ریسک‌پذیری؛ بدری و همکاران (۱۳۸۴)، راشید (۲۰۰۰)، پُستینگو (۲۰۰۲) و آفاجانی و گنجه‌خور (۱۳۸۹) در مورد وضعیت متغیر خلاقیت و با مطالعه‌ی یونگا و نورای (۲۰۰۰) در مورد وضعیت متغیر میزان تحمل ابهام، مغایرت دارد. یافته‌ها با مطالعه‌ی رضایی و رهسپار (۱۳۸۹)، هزارجریبی و ابراهیمی (۱۳۸۹) و خسروی پور و همکاران (۱۳۹۰) مطابقت دارد.

- آیا بین سابقه‌ی کار و ویژگی‌های ۶ گانه‌ی کارآفرینانه‌ی هنرجویان، رابطه وجود دارد؟
برای تعیین چگونگی همبستگی بین ویژگی‌های کارآفرینانه و سابقه‌ی کار از ضریب همبستگی خی‌دو استفاده شد.

جدول ۴- ضریب همبستگی خی‌دو برای سابقه‌ی کار و هر یک از ویژگی‌های کارآفرینانه

مؤلفه	r	Sig
تحمل ابهام	۰.۲۳	۰.۴۰
توفیق‌طلبی	۰.۱۶	۰.۷۴
ریسک‌پذیری	۰.۲۲	۰.۳۳
گرایش به خلاقیت	۰.۱۰	۰.۹۳
مرکز کنترل درونی	۰.۱۶	۰.۷۵
استقلال‌طلبی	۰.۲۶	۰.۲۹

** : سطح معنی‌داری ۱ درصد * : سطح معنی‌داری ۵ درصد

همان‌طور که در جدول چهار مشاهده می‌شود، هیچ همبستگی معنی‌داری بین ویژگی‌های کارآفرینی و سابقه‌ی اشتغال به کار وجود ندارد. این نتیجه با مطالعه‌ی جهانگیری و ثقفی (۱۳۸۷) مطابقت دارد.

- آیا بین اشتغال حین تحصیل و ویژگی‌های ۶ گانه‌ی کارآفرینانه‌ی هنرجویان، رابطه وجود دارد؟ برای تعیین چگونگی همبستگی بین ویژگی‌های کارآفرینانه و اشتغال حین تحصیل از ضریب همبستگی خی‌دو استفاده شد.

جدول ۵- ضریب همبستگی خی‌دو برای اشتغال حین تحصیل و هر یک از ویژگی‌های کارآفرینانه

مؤلفه	R	Sig
تحمل ابهام	۰.۲۸	۰.۲۰
توفیق طلبی	۰.۳۲	۰.۱۰
ریسک‌پذیری	۰.۳۴*	۰.۰۳
گرایش به خلاقیت	۰.۱۴	۰.۸۴
مرکز کنترل درونی	۰.۱۳	۰.۸۷
استقلال طلبی	۰.۲۷	۰.۲۶

** : سطح معنی‌داری ۱ درصد * : سطح معنی‌داری ۵ درصد

همان‌طور که در جدول پنج مشاهده می‌شود، هیچ همبستگی معنی‌داری بین ویژگی‌های کارآفرینی و مشغول به کار بودن حین تحصیل وجود ندارد جز در متغیر ریسک‌پذیری که با احتمال ۹۵ درصد بین ریسک‌پذیری هنرجویان و ویژگی‌های کارآفرینی آن‌ها رابطه‌ی آماری معنی‌داری وجود دارد. این نتایج با مطالعه‌ی احمدی و همکاران (۱۳۹۱) مغایرت دارد.

- آیا بین رضایت از کسب و کار و ویژگی‌های ۶ گانه‌ی کارآفرینانه‌ی هنرجویان، رابطه وجود دارد؟ برای تعیین چگونگی همبستگی بین ویژگی‌های کارآفرینانه و رضایت از کسب و کار از ضریب همبستگی خی‌دو استفاده شد.

جدول ۶- ضریب همبستگی خی‌دو برای رضایت از کسب و کار و هر یک از ویژگی‌های کارآفرینانه

مؤلفه	r	Sig
تحمل ابهام	۰.۵۰	۰.۱۹
توفیق طلبی	۰.۴۵	۰.۳۲
ریسک‌پذیری	۰.۱۳	۰.۹۹
گرایش به خلاقیت	۰.۳۴	۰.۷۴
مرکز کنترل درونی	۰/۴۹*	۰.۰۲
استقلال طلبی	۰.۴۸	۰.۲۵

** : سطح معنی‌داری ۱ درصد * : سطح معنی‌داری ۵ درصد

همان‌طور که در جدول شش مشاهده می‌شود، هیچ همبستگی معنی‌داری بین ویژگی‌های کارآفرینی و رضایت از کسب و کار وجود ندارد؛ جز مرکز کنترل درونی که با رضایت از کسب و کار رابطه‌ی معنی‌دار آماری دارد؛ به عبارت دیگر، به در سطح احتمال ۹۵ درصد، بین مرکز کنترل درونی و رضایت از کار، رابطه‌ی مثبت، قوی و مستقیمی وجود دارد به طوری که هر چه فرد به نیروی کنترل‌کننده‌ی زندگی‌اش اعتقاد داشته باشد و موفقیت‌ها و شکست‌های خود را ناشی از عملکرد خود بداند و نه هیچ چیز دیگری، وی رضایت بیش‌تری از کاری که انجام می‌دهد، دارد؛ یعنی با افزایش کنترل درونی افراد، بر میزان رضایت

شغلی آن‌ها افزوده می‌شود. این نتیجه فقط در مورد متغیر میزان کنترل درونی با مطالعه‌ی هزارجریبی و ابراهیمی (۱۳۸۹)، مطابقت دارد و در مورد پنج متغیر دیگر، با این مطالعه مغایرت می‌نماید.

۴- بحث و نتیجه‌گیری

بر اساس یافته‌های پژوهش، در مجموع، میزان توفیق‌طلبی بیش‌تر هنرجویان و پس از آن، میزان تحمل ابهام و استقلال‌طلبی در آن‌ها، نسبتاً بالا بوده است ولی سایر مؤلفه‌ها به‌خصوص ریسک‌پذیری در اغلب هنرجویان در حد متوسط و رو به پایین بوده است. گرایش به خلاقیت در اکثر هنرجویان، در حد متوسط و رو به پایین بوده، همچنین اغلب هنرجویان، مرکز کنترل درونی در حد متوسط و رو به بالا داشتند؛ ولی بیش‌ترین متغیر در حد متوسط به متغیر ریسک‌پذیری و پس از آن، مرکز کنترل درونی تعلق دارد. این نتایج برخلاف یافته‌های عزیزی (۱۳۸۲)، واحدی و همکاران (۱۳۸۸)، ادهمی (۱۳۸۳)، بدری و همکاران (۱۳۸۴)، دراگر (۱۹۹۸)، راشید (۲۰۰۰)، پُستیگو (۲۰۰۲) و آقاجانی و گنجه‌خور (۱۳۸۹) می‌باشد و با یافته‌های مطالعات رضایی و رهسپار (۱۳۸۹) و نیز هزارجریبی و ابراهیمی (۱۳۸۹) هم‌پوشی دارد؛ بنابراین با توجه به اهمیت داشتن روحیه‌ی توفیق‌طلبی و تحمل ابهام بالا برای شروع و ادامه‌ی یک کسب و کار کارآفرینانه، پیشنهاد می‌گردد که مدیران و مسئولین آموزشی و کارآفرینی هنرستان‌های کشاورزی، موقعیت‌های آموزشی مورد نیاز برای افزایش روحیه‌ی خلاقیت و ریسک‌پذیری هنرجویان را فراهم نمایند و آموزش‌های متکی بر گسترش خلاقیت و ریسک‌پذیری را در اولویت آموزش‌های روان‌شناختی کارآفرینانه‌ی هنرستان‌ها قرار دهند. بدیهی است این امر مستلزم تحول در شیوه‌های تدریس و نحوه‌ی آموزش هنرآموزان به هنرجویان می‌باشد؛ مثلاً برای ترویج روحیه‌ی کارآفرینی بین هنرجویان از طریق ایجاد و حمایت از خلاقیت‌ها توسط هنرآموزان، راهکارهای زیر می‌تواند مفید واقع گردد:

- طرح سؤالات و گاهی ایجاد محیط معماگونه در تدریس؛
- آموزش نحوه‌ی تفکر علمی و چگونگی آزمون فرضیه‌ها؛
- تشویق هنرجویان به مشارکت و ذهن‌انگیزی در تدریس؛
- محترم شمردن سؤالات اصیل؛
- اجازه دادن برای برقراری ارتباط جهت گفتگو در مورد تجاربی که کسب کرده‌اند؛
- تشویق به احساس تحمل ابهام و توفیق‌طلبی؛
- تشویق هنرجویان مقاطع و رشته‌های مختلف برای انجام تحقیقات مرتبط با مفاهیم کارآفرینی.

با توجه به نتایج تحقیق، ویژگی‌های جمعیت‌شناختی مثل سابقه‌ی کاری و اشتغال حین تحصیل با ویژگی‌های کارآفرینانه مرتبط نیست. البته با احتمال ۹۵ درصد بین متغیر ریسک‌پذیری با اشتغال حین تحصیل رابطه‌ی آماری معنی‌داری دارد. بدین معنا که اگر هنرجوی در حین تحصیل، مشغول به کار هم باشد، میزان ریسک‌پذیری وی نسبت به سایر هنرجویان بیکار، بالاتر خواهد بود. نتایج مربوط به سابقه‌ی خدمت به ترتیب با مطالعات یارایی (۱۳۸۳)، عبدالملکی و همکاران (۱۳۸۶) و جهانگیری و ثقفی (۱۳۸۷) مطابقت دارد و نتیجه‌ی مربوط به اشتغال حین تحصیل با مطالعه‌ی احمدی و همکاران (۱۳۹۱)، مغایرت دارد. در واقع ارتقاء آموزش ویژگی‌های کارآفرینانه با سابقه‌ی کاری هنرجویان یا مشغول به کار بودن آن‌ها حین تحصیل ارتباطی ندارد و این امر نشان می‌دهد که در هر سابقه‌ی کاری می‌توان آموزش‌های کارآفرینانه به افراد داد. همچنین هنرجویان چه شاغل باشند و چه بیکار و مشغول به تحصیل باید آموزش‌های کارآفرینی مناسب جهت ایجاد و تقویت ویژگی‌های کارآفرینی به آن‌ها داده شود تا بتوانند روند توسعه‌ی فعالیت‌های کارآفرینانه در بخش کشاورزی را بهبود بخشند.

مطابق نتایج به دست آمده هیچ همبستگی معنی‌داری بین قابلیت‌های کارآفرینی و رضایت از کسب و کار وجود ندارد؛ جز ویژگی مرکز کنترل درونی که با رضایت از کسب و کار در سطح احتمال ۹۵ درصد، رابطه‌ی مثبت و مستقیمی وجود دارد؛ به‌طوری‌که هر چه فرد موفقیت‌ها و شکست‌های خود را ناشی از عملکرد خود بداند و نه هیچ چیز دیگری، وی رضایت بیش‌تری از کاری که انجام می‌دهد، دارد؛ یعنی با افزایش کنترل درونی افراد، بر میزان رضایت شغلی آن‌ها افزوده می‌شود. این

نتیجه فقط در مورد متغیر میزان کنترل درونی با مطالعه‌ی هزارجریبی و ابراهیمی (۱۳۸۹)، همسویی نشان می‌دهد؛ بنابراین می‌توان در هنزستان‌ها با تقویت روحیه‌ی کنترل درونی، از طریق برگزاری دوره‌های کارآفرینی و ایجاد محیط مناسب، می‌توان رضایت شغلی هنرجویان شاغل را افزایش داد. افراد دارای مرکز کنترل بیرونی، برای قبول مسئولیت کارهای خود آمادگی دارند و از بهداشت روانی بهتری برخوردارند. مسلماً چنین افرادی با این طرز تفکر، نسبت به کارهایی که انجام می‌دهند چون احساس مسئولیت می‌کنند، به رضایت دست خواهند یافت. در واقع افراد اگر کنترل درونی داشته باشند یعنی باور داشته باشند که خود، حاکم بر سرنوشت خویش هستند اما افرادی که بر این عقیدند که هرچه در زندگی برای شان پیش می‌آید، به دلیل شانس و اقبال است، آن‌ها افرادی با مرکز کنترل بیرونی‌اند که معتقدند وقایع خارجی و خارج از کنترل آنان، سرنوشت‌شان را تعیین می‌کند، در صورتی که کارآفرینان موفق، به خود ایمان دارند و موفقیت‌ها یا شکست‌ها را به سرنوشت، اقبال یا نیروهای مشابه نسبت نمی‌دهند بلکه خود را در نتایج عملکردهای خویش مؤثر می‌دانند. این افراد کم‌تر تحت نفوذ دیگران قرار می‌گیرند، برای مهارت‌ها و پیشرفت‌های شخصی خود، ارزش والاتری قائل‌اند.

منابع

۱. آقاجانی، حسنعلی؛ گنجه‌خور، زیبا. (۱۳۸۹). «تبیین نقش ویژگی‌های روان‌شناختی کارآفرینان بر فرآیند کارآفرینی مستقل (مورد مطالعه: کارآفرینان استان مازندران)». پژوهش‌نامه مدیریت تحول، سال دوم، شماره ۴، نیمه دوم ۱۳۸۹. صص: ۱۴۰-۱۱۸.
۲. احمدپور داریانی، محمود. (۱۳۸۲). آیا کارآفرینی، استراتژی دانشگاه‌ها را تغییر می‌دهد؟ رهیافت ۲۹. صص: ۲۵-۱۵.
۳. احمدی، فریدون؛ شافعی، رضا؛ مفاخری‌نیا، فرانک. (۱۳۹۱). «بررسی تأثیر عوامل فردی و محیطی بر رفتار کارآفرینانه‌ی دانشجویان دانشگاه کردستان». توسعه‌ی کارآفرینی، سال چهارم، شماره پانزدهم، بهار ۱۳۹۱. صص: ۱۶۳-۱۴۵.
۴. ادهمی، حسین. (۱۳۸۳). بررسی ارتباط میان نیازهای کارکنان و کارآفرینی آن‌ها در حوزه‌ی ریاست سازمان صدا و سیما. پایان‌نامه‌ی کارشناسی‌ارشد دانشگاه تهران.
۵. بابایی، مونا؛ نیکنامی، مهرداد؛ ثمری، داود. (۱۳۹۴). ویژگی‌های کارآفرینی زنان روستایی در تعاونی‌های استان سمنان، فصلنامه تعاون و کشاورزی. ۲(۵).
۶. بدری، احسان؛ لیاقتدار، محمدجواد؛ عابدی، محمدرضا؛ جعفری، ابراهیم. (۱۳۸۴). «بررسی قابلیت‌های کارآفرینی دانشجویان دانشگاه اصفهان». قابل دسترس در: http://www.sid.ir/Fa/VEWSSID/J_pdf/64813854005.pdf
۷. پرداختچی، محمدحسن؛ شفیع‌زاده، حمید. (۱۳۸۵). درآمدی بر کارآفرینی سازمانی. تهران: انتشارات ارسباران. صص: ۳۴.
۸. جهانگیری، علی؛ کلاتری ثقفی، ربابه. (۱۳۸۷). «بررسی و سنجش ویژگی‌های کارآفرینی مدیران (مطالعه‌ی موردی: شرکت مخابرات)». توسعه‌ی کارآفرینی. سال اول، پاییز ۱۳۸۷. صص: ۱۱۰-۸۷.
۹. حسن‌مرادی، نرگس. (۱۳۸۵). مدیریت کارآفرینی. چاپ اول، تهران: مؤسسه‌ی تحقیقات و آموزش مدیریت. صص: ۳۹-۳۸.
۱۰. خدمتی توسل، صابر. (۱۳۷۹). بررسی زمینه‌های بروز و پرورش کارآفرینی در دبیرستان‌های پسرانه‌ی دولتی کار و دانش شهرستان کرج از نظر مدیران، دبیران و دانش‌آموزان. پایان‌نامه‌ی کارشناسی‌ارشد، دانشکده‌ی علوم تربیتی و روانشناسی دانشگاه تهران.
۱۱. خسروی پور، بهمن؛ برادران، مسعود؛ عابدی، بهاره. (۱۳۹۵). آموزش کارآفرینانه در توسعه روستایی، انتشارات تحقیقات و آموزش کشاورزی (تاک). چاپ اول، تهران.
۱۲. خسروی پور، بهمن؛ سلیمانپور، محمدرضا. (۱۳۹۰). ویژگی‌های فردی تأثیر گذار بر وضعیت اشتغال دانش‌آموختگان مرکزهای آموزش عالی علمی-کاربردی جهاد کشاورزی استانهای تهران و البرز، فصلنامه پژوهش مدیریت آموزش کشاورزی، شماره ۱۸.
۱۳. خسروی پور، بهمن؛ ایروانی، هوشنگ؛ حسینی، سید محمود؛ موحد محمدی، جواد. (۱۳۸۷). واکاوی مولفه‌های مؤثر بر توسعه کارآفرینی در نظام آموزش‌های علمی کاربردی کشاورزی در ایران رساله دکترا، پردیس کشاورزی و منابع طبیعی دانشگاه تهران.
۱۴. رضایی، محمد حسن؛ رهسپار، طیبه. (۱۳۸۹). «بررسی چگونگی ویژگی‌های کارآفرینی دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد داراب». فصلنامه‌ی رهیافتی نو در مدیریت آموزشی، سال اول، شماره ۲، تابستان ۱۳۸۹. صص: ۶۲-۴۵.

۱۵. روزبه، محمدحسین. (۱۳۸۹). کارآفرینی چیست. قابل دسترس در: <http://www.rouzbeh58.blogfa.com/8901.aspx>
۱۶. سلیمانی، عادل؛ زرافشانی، کیومرث. (۱۳۸۹). «تبیین پیشگوکننده‌های نیت کارآفرینانه در بین هنرجویان هنرستان کشاورزی خوشه‌های زرین شهرستان روانسر در استان کرمانشاه». فصلنامه‌ی علمی پژوهشی رهیافتی نو در مدیریت آموزشی.
۱۷. عبدالملکی، جمال؛ یوسفی افراشته، مجید؛ پیرمحمدی، مهرداد؛ سبک‌رو، مهدی؛ محمدی نوشیروان. (۱۳۸۷). بررسی رابطه‌ی مهارت‌های کارآفرینی و کارآفرینی سازمانی. توسعه‌ی کارآفرینی، سال اول، شماره دوم، زمستان ۱۳۸۷. صص: ۱۲۹-۱۰۳.
۱۸. عزیز، محمد. (۱۳۸۲). بررسی زمینه‌های بروز و پرورش کارآفرینی در دانشجویان سال آخر کارشناسی و کارشناسی‌ارشد دانشگاه شهید بهشتی. پایان‌نامه‌ی کارشناسی‌ارشد، دانشکده‌ی علوم تربیتی و روانشناسی دانشگاه شهید بهشتی.
۱۹. فیض، داوود؛ صفایی، میلاد. (۱۳۸۸). «ارزیابی و مقایسه‌ی ویژگی‌های شخصیتی کارآفرینانه‌ی دانشجویان دانشکده‌های مختلف دانشگاه سمنان». فصلنامه‌ی انجمن آموزش عالی ایران، سال دوم، شماره ۲. صص: ۱۵۸-۱۳۷.
۲۰. کیا، محمد. (۱۳۸۲). ویژگی‌های کارآفرینی و چگونه کارآفرینی کنیم. سازمان همیاری اشتغال فارغ‌التحصیلان جهاد دانشگاهی. قابل دسترس در: <http://www.newbook.ir/creatjob/18-book/249-karafarini.html>
۲۱. مرادی، حوریه؛ شعبانعلی فمی، حسین. (۱۳۸۹). «شناسایی قابلیت‌های کارآفرینی (مطالعه‌ی موردی): دانشجویان دختر دانشگاه کشاورزی و منابع طبیعی رامین اهواز». توسعه‌ی کارآفرینی، سال دوم، شماره هشتم، تابستان ۱۳۸۹، صص: ۱۶۱-۱۴۱.
۲۲. مشایخ، فرحناز. (۱۳۸۳). بررسی رابطه‌ی پایگاه اجتماعی خانواده و روحیه‌ی کارآفرینی دانشجویان دانشگاه شیراز. پایان‌نامه‌ی کارشناسی‌ارشد دانشگاه شیراز. ۲۳- مصلح شیرازی، علینقی. (۱۳۸۴). «مقایسه‌ی ویژگی‌های کارآفرینی دانشجویان دختر و پسر دانشگاه شیراز». سمینار توسعه‌ی کارآفرینی و تحلیل از زنان کارآفرین. شیراز ۱۷-۱۶ مردادماه ۱۳۸۴.
۲۳. نجفی توانی، زهرا؛ سعیدی کیا، مهدی؛ ابوالعالی، فرزین. (۱۳۸۲). آشنایی با کارآفرینی. تهران: نشر سپاس. ص: ۲۸.
۲۴. واحدی، مرجان؛ مرادنژادی، همایون؛ شریف‌زاده، ابوالقاسم؛ شریفی، مهنوش. (۱۳۸۸). «بررسی ویژگی‌های کارآفرینانه‌ی دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد ایلام». مجله تحقیقات اقتصاد و توسعه‌ی کشاورزی ایران. دوره ۲-۴، شماره ۲، ۱۳۸۸. صص: ۱۰۱-۹۳.
۲۵. هزارجریبی، جعفر؛ ابراهیمی، مریم. (۱۳۸۹). «بررسی و مقایسه‌ی رابطه‌ی بین ویژگی‌های کارآفرینی شاغلین سازمانی (زن و مرد) و رضایت شغلی». مجله جامعه‌شناسی کاربردی، سال بیست و یکم، شماره پیاپی ۴۰، شماره چهارم، زمستان ۱۳۸۹. صص: ۱۸-۱.
۲۶. یارایی، علیرضا. (۱۳۸۳). بررسی برخی روحیات کارآفرینی در بین دانشجویان دانشگاه شیراز. پایان‌نامه‌ی کارشناسی‌ارشد مدیریت صنعتی، دانشگاه شیراز.

27. Burch John G. (2007). Entrepreneur. Available at: <http://www.newworldencyclopedia.org/entry/entrepreneur>
28. Chell, Elizabeth. (2008). "The Entrepreneurship Personality: A Social Construction". London: Training. CASDEC. P:6.
29. Druker, P. (1998). Innovation and Entrepreneurship, Revised ed, Butterworth Heinemann, Oxford.
30. Hass, H. & A. Lautenschlager. (2010). "The teach ability dilemma of entrepreneurship". International Entrepreneurship and Management Journal. Vol.6(1).
31. Heizer, J & B. Render. (2001). Principles of Operations Management. 4th ed. New Jersey: Prentice-Hall, Inc.
32. Howard, S. (2004). "Developing Entrepreneurial Potential in Youth: The Effects of Entrepreneurial Education and Venture Creation". University of South Florida Report. pp: 3-17.
33. Kalkan, Melek & Canani Kaygusuz. (2012). "The Psychology of Entrepreneurship". Available at:

34. http://www.cdn.intechopen.com/pdfs/31831/InTechThe_psychology_of_entrepreneurship.pdf
35. Landstrom, Hans. (2005). "Pioneers in Entrepreneurship and Small Business Research method: Historical Approach". Springer. Boston.p:16.
36. Okhomina, Donatus A. (2001). "Entrepreneurial postures and psychological traits: the sociological influences of education and environment". Research in Higher Education Journal. Available at: <http://www.aabri.com/manuscripts/10464.pdf>
37. Postigo, S. (2002). "Entrepreneurship Education in Argentina: The case of Sananders University". In Proceedings of the conference Entitled. The Internationalizing in Entrepreneurship Education and Training. Malaysia.
38. Rasheed, H.S. (2000). "Developing Entrepreneurial Potential in Youth: The Effect of Entrepreneurial Education and Venture Creation". Available at:
39. <http://www.coba.usf.edu>
40. Wanger, j.and R. Sternberg. (2004). "start-up activities, individual characteristics and the regional milieu: Lessons for entrepreneurship support policies from German micro data". The annals of regional science, (38). pp: 219-240.

Studying the Entrepreneurial Psychological Characteristics of Students in Agricultural Conservation School with Emphasis on Feature Approach (Case study of Shoushtar city)

Bahman Khosravipour¹, Roghaieh Yousefi Haghivand²

1- Professor, Department of Agricultural Extension and Education, Ramin Agriculture and Natural Resources University of Khuzestan, Iran

2-MSc graduates of Agricultural Extension, Ramin Agriculture and Natural Resources University of Khuzestan, Iran

Abstract

The present study was carried out to investigate the entrepreneurial psychological characteristics of students in agricultural conservancy in Shoushtar. The research method was descriptive of survey type and correlation. To this end, a sample of 70 people from a community of 136 students in third grade was selected by random sampling method. A researcher-made questionnaire was a Likert scale that was prepared on six levels: tolerance of ambiguity, success rate, risk taking, creativity tendency, internal control center, and independence. Validity of the questionnaire was confirmed by the faculty members of Ramin Khuzestan University of Agriculture and Natural Resources, and its reliability was calculated by calculating by Cronbach's alpha coefficient 84%. Data were analyzed using descriptive and inferential statistics. The results of the study showed that the morale of the students was more than the students and then the degree of tolerance of ambiguity and independence in them was relatively high. Also, the spirit of the internal control center was moderate and upward, but creativity was moderate and downward for most students. The results also showed that work history is not related to entrepreneurial characteristics, but there is a significant statistical relationship between variables: employment during study and risk taking, internal control center and business satisfaction with 95% probability.

Keywords: Students, Entrepreneurial Psychological Characteristics, Characteristics Approach, Shushtar Agricultural Conservatory
